

УДК 378.091.33-027.22:793

DOI 10.31654/2663-4902-2026-PP-1-130-139

Ростовська Ю. О.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музичної педагогіки та хореографії
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
rostovskaya.ya@ndu.edu.ua
orcid.org/0000-0002-0910-117X

Максименко В. І.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музичної педагогіки та хореографії
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
maksimenko.vi@ndu.edu.ua
orcid.org/0000-0002-2265-8781

**МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ХОРЕОГРАФІЇ У ПРОЦЕСІ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

Актуальність дослідження зумовлене тим, що кардинальні зміни у системі сучасної вищої хореографічної освіти в Україні передбачають нові вимоги до фахової хореографічної підготовки. У контексті оновлення освітніх стандартів, провідним завданням закладів вищої освіти стає формування комплексної системи професійних компетентностей майбутнього викладача хореографії, який у своїй професійній діяльності був би спроможний відповідати на складні виклики освітніх реалій. За цих обставин інтегруючим чинником, що забезпечує реалізацію академічних знань у професійно значущі вміння та навички стає педагогічна практика. Саме тому, метою даної статті є теоретичне обґрунтування вирішального значення педагогічної практики у формуванні професійних компетентностей майбутніх викладачів хореографії та здійсненні структурно-функціонального аналізу її основних етапів і завдань. Задля досягнення визначеної мети нами окреслено понятійно-категоріальний апарат дослідження, а саме: уточнено суть понять «компетентності», «педагогічні компетентності», «професійні компетентності викладача хореографії». Обґрунтовано теоретико-методичну базу педагогічної практики, яка охоплює психолого-педагогічні, виконавські дисципліни, інструментарій фахової методики. Окреслено послідовність та змістове наповнення основних етапів педагогічної практики. Теоретична важливість проведеного дослідження полягає в уточненні структури та змісту професійних компетентностей майбутнього викладача хореографії, зокрема у контексті взаємозв'язку психолого-педагогічних знань, виконавської майстерності та методичної фахової підготовки, що розширює наукові уявлення про етапність професійного становлення педагога-хореографа у умовах реального освітнього процесу. Практичне значення статті полягає у можливості впровадження матеріалу в освітній процес закладів вищої освіти: розробці та оновленні навчальних та наскрізних програм з практики; підготовці навчально-методичних посібників та рекомендацій з організації педагогічної практики для здобувачів та методистів з фаху.

***Ключові слова:** хореографічна освіта, компетентності, педагогічні компетентності, професійні компетентності викладача хореографії, практична підготовка, педагогічна практика.*

Постановка проблеми. Модернізація сучасної хореографічної освіти в Україні посприяла кардинальному перегляду підходів до підготовки фахівців хореографії, здатних на високому рівні поєднувати виконавську майстерність із інноваційністю сучасного педагога. Динамічне освітнє середовище потребує формування у майбутніх викладачів хореографії цілісної системи професійних компетентностей, які б підготували випускника вищої школи до вирішення складних психолого-педагогічних завдань.

Наявні в Україні освітні програми з професійної підготовки фахівця хореографії демонструють певну невідповідність реальним запитам сучасних закладів освіти, хоча діючі стандарти вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія як першого (бакалаврського), так і другого (магістерського) рівня у достатній мірі передбачають формування викладацьких компетентностей.

Професійні компетентності майбутнього викладача хореографії являють собою складний синтез виконавської майстерності та педагогічного інструментарію. Однак спостерігається суперечність між академічною підготовкою у вищій школі та реальними викликами, які чекають на молодого фахівця у освітніх закладах чи хореографічних колективах. Це робить актуальним для вищої школи пошук ефективних шляхів практичного навчання.

Ключовим та завершальним етапом професійної підготовки постає педагогічна практика, яка є тим динамічним середовищем, у якому відбувається апробація теоретико-методичних знань та розвиток професійно-педагогічного чуття. В умовах взаємодії з учнями майбутній педагог-хореограф переходить від відтворення танцювальних комбінацій до творчого вибудовування реального освітнього процесу; навчається адаптувати хореографічний матеріал у відповідності віку та психофізичних особливостей учнів. Як наслідок – відбувається становлення професійної ідентичності майбутнього викладача хореографії, впевненості у своїх силах та правильності вибору професії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішньому етапі проблеми формування професійних компетентностей майбутніх викладачів хореографії у закладах вищої освіти досить багатогранні та охоплюють широке коло питань, які є предметом активних досліджень українських науковців. Так, необхідність цілісного розвитку особистості педагога-хореографа досліджувала у своїх працях Т. Благова; професійне формування вчителя хореографії засобами постійної практичної діяльності та удосконалення фахових навичок вивчає С. Калашник; увагу художньо-естетичній освіті та професійній ментальності педагога-митця приділяє О. Реброва.

Низка вітчизняних дослідників зупиняють свій фокус на конкретних складових професійної майстерності викладача хореографії. Зокрема, О. Квасниця вивчає формування виконавської та методичної культури майбутніх фахівців; проблемою композиційної компетентності викладача хореографії як балетмейстера займається А. Терзі; розвиток креативних здібностей вчителів хореографії досліджує у своїх працях Л. Андрощук; О. Мельниченко у своїх доробках розглядає музичну компетентність як важливу складову фахової підготовки хореографа.

Питання впровадження інноваційних технологій у процес підготовки хореографів, аналіз змісту професійних компетентностей викладачів хореографії у контексті вищої освіти, дослідження методологічних підходів до формування компетентностей досліджуються у працях О. Мартиненко, М. Погребняк, І. Степанюк, О. Якимович та інші.

Багато українських науковців, а саме: Л. Андрощук, О. Бикова, Т. Благова, М. Ткаченко, Т. Медвідь, О. Реброва розглядають педагогічну практику як ключовий етап трансформації теоретичних знань у професійні уміння; як цілісну систему формування професійної ідентичності викладача хореографії. Однак питання пошуку шляхів підвищення ефективності формування професійних компетентностей майбутнього викладача у процесі проходження педагогічної практики залишається розкритим не достатньо.

Мета даної статті полягає у теоретичному обґрунтуванні вирішального значення педагогічної практики у формуванні професійних компетентностей майбутніх викладачів хореографії та здійсненні структурно-функціонального аналізу її основних етапів і завдань.

Виклад основного матеріалу. У контексті фундаментального переосмислення сучасного освітнього простору питання якості підготовки фахівців хореографії, здатних гнучко поєднувати творчу та педагогічну діяльність, набуває особливої актуальності. Сьогодні викладач хореографії виступає не тільки носієм технічних танцювальних навичок, а й інноватором, психологом та менеджером освітнього процесу. Формування його професійних компетентностей, передбачених діючими в Україні стандартами вищої освіти спеціальності 024 Хореографія, є багаторівневим процесом, де академічні знання виступають лише підґрунтям.

Справжнє професійне становлення відбувається в умовах реальної взаємодії з учнями. Інтеграційним простором, де відбувається формування індивідуального стилю викладання та критично переосмислюється отриманий у вищій школі досвід, виступає педагогічна практика. Вона стає показником готовності майбутнього викладача до самостійної професійної діяльності [7, с. 174].

Підготовка майбутнього педагога-хореографа є досить специфічною, оскільки вимагає досягнення гармонійного поєднання виконавської майстерності та педагогічної грамотності. Якщо виконавські компетентності удосконалюються роками у танцювальних класах та на концертних сценах, то викладацькі компетентності – здатність пояснити, змотивувати, діагностувати, коригувати – формуються саме під час педагогічної практики у освітніх закладах.

Це та унікальна можливість професійного становлення, яке розпочинається з моменту першої зустрічі здобувача-практиканта із багатогранністю педагогічних ситуацій, які вимагають швидких реакцій та творчих підходів. У період практики закладається фундамент фахової ідентичності майбутнього викладача, коли танець вже не є лише об'єктом виконання, а стає засобом виховання і розвитку особистості підростаючого покоління. Тобто, педагогічна практика стає центральним елементом професійної соціалізації майбутнього фахівця [7, с. 175].

Щоб глибше дослідити значення педагогічної практики для формування професійних компетентностей майбутніх викладачів хореографії, передусім розглянемо суть понять «компетентність», «професійна компетентність педагога», «професійна компетентність викладача хореографії». Так, у Законі України «Про освіту» (ст. 1 п. 15) **компетентність** вказана як «динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [5].

Закон України «Про вищу освіту» (ст. 1 п. 13) визначає компетентність як «здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей» [4].

Згідно «Словника-довідника з професійної педагогіки» за редакцією Семенової А., компетентність (лат. *competens, competentis* – здібний, відповідний) – це освіченість у визначеній галузі; спеціальним шляхом структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, які набуваються у процесі навчання, що дозволяють людині визначати та вирішувати проблеми, які є характерними для певної сфери діяльності [8, с. 85].

«Сучасний тлумачний психологічний словник» за авторства Шапара В. розглядає компетентність як психосоціальну якість, яка означає силу і впевненість, що виходять із почуття власної успішності й корисності, які дають людині усвідомлення своєї спроможності ефективно взаємодіяти з оточенням [9, с. 203].

Поняття «*професійної компетентності педагога*» розглядається у науково-педагогічних джерелах як інтегральна характеристика особистості педагога. Так, академік НАПП України, одна із провідних фахівців у галузі неперервної освіти С. Сисоєва визначає професійну компетентність педагога як «інтегральну якість особистості, що має свою структуру і дозволяє фахівцеві найбільш ефективно здійснювати діяльність, а також сприяє його саморозвитку і самовдосконаленню; сукупність теоретичних знань, практичних умінь, досвіду, особистісних якостей учителя, діалектичний перебіг яких забезпечує ефективність та результативність педагогічної дії» [7, с. 152].

У своєму навчальному посібнику «Теорія і практика вищої освіти» Сисоєва С. у співавторстві з Соколовою І. зазначають, що додатковими ознаками професійної компетентності викладача є поняття «майстерність», «професіоналізм», «професійна готовність» тощо. Так, майстерність викладача дослідниці розглядають як якісну характеристику високого рівня педагогічної діяльності, яка ґрунтується на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі та педагогічному досвіді.

Професіоналізм педагога авторки посібника визначають як сукупність професійно значущих якостей, які забезпечують ефективність і оптимальність професійної діяльності, а професійна готовність розуміється науковицями як єдність теоретичної і практичної готовності, що проявляється через певні вміння. Однак дослідниці зазначають, що перераховані поняття хоч і стосуються професійної компетентності педагога, але не є ідентичними, оскільки характеризують окремі вміння людини до вирішення завдань професійної діяльності [7, с. 153].

Сучасні українські науковці у сфері хореографічної освіти, спираючись на ключові завдання професійної підготовки майбутніх педагогів-хореографів у закладах вищої освіти, дають ґрунтовні визначення терміну «*професійна компетентність викладача хореографії*». Наприклад, дослідниця Мартиненко О. розглядає це поняття як властивість особистості, що виявляється у здатності до педагогічної діяльності, теоретичній та практичній готовності вчителя хореографії до викладання хореографії у системі шкільної та позашкільної освіти (від себе додамо: у закладах фахової передвищої та вищої освіти), спроможність результативно діяти, ефективно розв'язувати стандартні та проблемні ситуації, які виникають у практичній педагогічній діяльності [2, с. 167].

Ми підтримуємо висновок науковиці, що професійна компетентність викладача хореографії є особистісною характеристикою фахівця. Вона передбачає професійно-педагогічні якості, художньо-естетичні потреби, інтереси, знання, вміння та навички, які сформовані під впливом професійного середовища і сприяють успішності процесу засвоєння теорії, методики та практики хореографічної освіти [2, с. 167].

Сьогодні підготовка педагогів є одним із пріоритетних завдань модернізації вищої школи в Україні. Ціла низка академій, державних університетів та педагогічних інститутів реалізують освітньо-професійні програми зі спеціальності 024 Хореографія першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти, готуючи висококваліфікованих та конкурентноспроможних викладачів хореографії у мистецьких закладах освіти різного рівня – від початкового до вищого. Будучи розробленими на основі відповідних стандартів вищої освіти, ці освітні програми націлені на формування професійних компетентностей майбутніх педагогів-хореографів.

Сучасний етап розвитку мистецької освіти у державі вимагає від закладів вищої освіти підготовки таких майбутніх викладачів хореографії, які б успішно поєднували високий виконавський та педагогічний професіоналізм з творчою індивідуальністю. Відповідно, освітній процес у вищій школі має бути орієнтований на ґрунтовне оволодіння здобувачами системою психолого-педагогічних, фахово-методичних, гуманітарних знань; розвиток виконавських умінь та майстерності балетмейстера; залучення до різноманітних видів навчально-практичної діяльності [6, с. 35].

Формування професійних компетентностей майбутнього викладача хореографії розпочинається, передусім, з розвитку їх виконавської майстерності, оскільки педагог має володіти різними виконавськими стилями і жанрами, танцювальним фольклором різних країн, особливостями музичного супроводу тощо. Без належної виконавської підготовки та високого рівня художньої виразності майбутній педагог не спроможний повноцінно транслювати естетичну сутність танцю своїм учням, адже професійна майстерність викладача є головним джерелом мотивації.

Поруч з цим, не менш високі вимоги стоять перед методичною підготовкою педагога-хореографа, оскільки від цього залежить успішність освітнього процесу у вищій школі. Методика хореографічної освіти, будучи складовою педагогічної науки, розглядає закономірності, принципи, зміст, організацію, форми і методи передачі викладачем та засвоєння здобувачами досвіду хореографічної діяльності та естетичного ставлення до творів хореографічного мистецтва; з'ясовує методологічні засади цього процесу, забезпечуючи високий рівень професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії [6, с. 40].

Виконавська та методична підготовка, які виступають основою для формування професійних компетентностей педагогів-хореографів у закладах вищої освіти, не можуть бути ефективними без залучення здобувачів до діяльності, наближеної до професійної. І у той же час, усі набуті фахові знання та уміння закладають міцний фундамент для проходження майбутніми фахівцями педагогічної практики. Це дозволяє осмислити педагогічно-хореографічні явища і факти, закономірності і принципи хореографічної освіти та виховання, оволодіти професійними уміннями і досвідом практичної діяльності.

Тобто, педагогічна практика є важливою складовою процесу становлення професійних компетентностей майбутніх викладачів хореографії. Вона створює реальні можливості для формування готовності майбутніх викладачів до організації навчально-виховної роботи; потреби застосовувати теоретичні знання, засвоювати інноваційний педагогічний досвід, а також виховання інтересу та любові до обраної професії.

Метою педагогічної практики ми вважаємо підготовку здобувачів до професійного виконання функцій викладача хореографії шляхом залучення до основних видів фахової діяльності, а саме: планування, організація, проведення практичних занять, лекційних, робота з хореографічним колективом та індивідуальної роботи із вихованцями.

Під час педагогічної практики у майбутніх педагогів-хореографів поглиблюються психолого-педагогічні знання, формуються уміння їх застосовувати у розв'язанні конкретних педагогічних завдань; удосконалюється спостережливість та вміння аналізувати роботу закладу освіти; закріплюються уміння проводити навчально-виховну роботу з урахуванням індивідуальних особливостей особистості.

На нашу думку, для формування компетентностей викладача хореографії дуже важливим є отримання у процесі педагогічної практики навичок проведення різних типів занять з хореографії із застосуванням різноманітних інноваційних методів, що активізують пізнавальну та творчу діяльність вихованців. Таким чином у майбутніх викладачів розвиваються уміння аналізувати власну педагогічну діяльність, об'єктивно її оцінювати; стійкий інтерес і любов до професії викладача, потреба у педагогічній освіті тощо.

Педагогічна практика у закладах вищої освіти має забезпечувати основні складові педагогічної компетентності викладача хореографії, а саме: *когнітивну* (теоретичні знання з дисципліни, з педагогіки та психології); *діяльнісну* (практичне вміння викладати, управління класом); *особистісну* (толерантність, рефлексію, емпатію тощо) та *мотиваційно-ціннісну* (бажання саморозвитку в професії, любов до дітей та хореографічного мистецтва) [7, с. 177].

Нами виокремлено основні етапи формування професійних компетентностей майбутніх викладачів хореографії у процесі педагогічної практики. Перший етап – ознайомчий, коли здобувачі відвідують уроки досвідчених педагогів освітнього закладу, який виступає базою практики, аналізують побачене та роблять висновки. Цей етап є фундаментом педагогічної практики, оскільки дозволяє отримати цілісне розуміння освітнього процесу і сформувати у здобувачів-практикантів аналітичні компетентності, які є необхідними для професійного виконання функцій викладача.

Спостерігаючи за роботою досвідчених педагогів, майбутній фахівець вчиться ефективно розподіляти час на уроці, застосовувати прийоми диференційованого підходу, коректно реагувати на нестандартні ситуації під час освітнього процесу тощо. А також, особливу увагу слід звертати на методи, які використовує викладач на заняттях для розвитку техніки виконання, пластичності, музикальності, артистизму та сценічної виразності тощо.

З психологічної точки зору, ознайомчий етап є ключовим для професійної адаптації, оскільки допомагає подолати певний психологічний бар'єр перед самостійним проведенням уроку чи заняттям з хореографії. А також формує у практикантів професійну рефлексію, дозволяючи порівнювати академічні знання, отримані у вищій школі, з реальними викликами освітнього середовища [3, с. 350].

Другий етап педагогічної практики включає в себе самостійне проведення практикантом окремих частин заняття з хореографічних дисциплін чи репетиції ансамблю за зразком викладача, але з можливістю власної інтерпретації. І завершальним є етап, який передбачає самостійне планування і проведення здобувачем занять, постановку хореографічних номерів, проведення репетицій, виховних заходів тощо.

Останній етап дозволяє практиканту набути практичний досвід в організації та проведенні групових занять із фахових дисциплін, зокрема класичного, народно-сценічного, українського народного танців тощо. Під час виконання завдання практикант має самостійно підготувати заняття, враховуючи фізичні особливості учасників, рівень їхньої підготовки, а також художньо-педагогічні цілі.

Заняття повинно мати чітку структуру: вступна частина з розминкою та підготовчими вправами, основна частина з відпрацюванням технічних елементів і комбінацій, а також заключна частина з вправами на відновлення, підсумками або демонстрацією вивченого матеріалу. Практикант має продемонструвати здатність ефективно організовувати навчальний процес у колективі, надавати конструктивний зворотний зв'язок, оперативно коригувати помилки, підтримувати мотивацію студентів до навчання.

Наступним завданням завершального етапу є набуття практикантом досвіду підготовки та проведення репетицій хореографічного ансамблю, що передбачає формування організаційних, постановочних та комунікативних навичок, необхідних для ефективної роботи з танцювальним колективом. Практикант має самостійно обрати або погодити з керівником репертуар для репетицій, розробити структуру репетиційного процесу з урахуванням мети: підготовка до показу, участь у концерті, заліку чи конкурсі.

Безумовно, майбутній викладач має уміти ефективно комунікувати з учасниками дитячого чи юнацького колективу, підтримувати робочу і творчу атмосферу під час занять, стимулювати дисципліну та колективну відповідальність, а також своєчасно виявляти і вирішувати проблеми, що виникають у процесі освоєння хореографічного матеріалу.

На наш погляд, не менш значущим завданням педагогічної практики є проведення лекційних занять з фаху здобувачами другого (магістерського) рівня. Оскільки випускники магістратури, як і передбачено відповідним стандартом вищої освіти спеціальності 024 Хореографія, можуть працевлаштовуватися викладачами закладів фахової передвищої та вищої освіти, дуже важливим для формування педагогічних компетентностей є здобуття ними досвіду підготовки та проведення лекцій.

Перед практикантами-магістрантами стоїть завдання розробити навчальні матеріали, що відповідають програмним вимогам, обрати актуальну тему лекції (історія танцю, методика викладання, хореографічна композиція, аналіз постановки тощо) та побудувати структуру заняття з урахуванням послідовності викладу матеріалу. Лекція має включати вступ, виклад основних питань, використання наочності, мультимедійних засобів, демонстрацій відео-фрагментів хореографічних творів, інтерактивні елементи для залучення студентів до активного обговорення.

Важливим етапом педагогічної практики майбутніх педагогів-хореографів є ознайомлення практикантів з організаційною, планувальною та методичною частиною освітнього процесу. Практикант вивчає навчально-методичне забезпечення освітнього процесу (навчальні плани, програми навчальних дисциплін, силабуси, методичні рекомендації тощо); допомагає у проведенні репетицій, доборі музичного супроводу, підготовці костюмів та реквізиту.

Ми вважаємо, що особлива увага під час педагогічної практики має приділятися вивченню методичних підходів викладача хореографії, принципам структурування навчального матеріалу, поєднанню технічного та творчого компонентів у процесі занять. Участь у цих процесах дозволяє ґрунтовніше формувати професійні компетентності майбутніх викладачів хореографії, оскільки дозволяє здобувачам глибше зрозуміти специфіку викладання різних хореографічних дисциплін, розвивати навички системного мислення, педагогічного планування та організації творчого процесу.

Перед здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти під час педагогічної практики стоять такі ж завдання, як і перед магістрантами, окрім читання лекцій, і відбувається цей процес за тими ж етапами. Бакалаври готуються до професійного виконання функцій вчителя хореографічного мистецтва і класного керівника, організатора хореографічного колективу у початкових спеціалізованих, загальноосвітніх навчальних, позашкільних закладах мистецької освіти.

Це здійснюється шляхом залучення практикантів до основних видів діяльності вчителя хореографічного мистецтва, керівника хореографічного колективу, класного керівника, а саме: планування всіх видів діяльності вчителя, проведення уроків, методичної роботи, виконання обов'язків класного керівника, проведення індивідуальної роботи з учнями та батьками тощо.

Для практикантів бакалаврського і магістерського рівня обов'язковим є виконання завдань з педагогіки та психології, оскільки формування компетентностей майбутнього викладача хореографії базується на спроможності не тільки володіти фаховими знаннями, а й ефективно проектувати освітній процес, враховуючи вікові та індивідуальні особливості учнів. Розуміння того, як вибудовувати навчальний матеріал, активізувати пізнавальну діяльність учнів перетворює викладання уроку на керований і результативний процес.

Знання здобувачем-практикантом вікової психології допомагає йому бачити під час проведення занять живу особистість учня чи студента, вміти розпізнавати емоційні стани класу; вчасно реагувати на втому чи втрату інтересу; грамотно розв'язувати конфліктні ситуації. Інтеграція під час практики педагогічних та психологічних знань позитивно сприяє розвитку професійної рефлексії, що дає можливість майбутньому педагогу-хореографу критично аналізувати власний досвід, усвідомлювати сильні та слабкі сторони своїх дій та постійно вдосконалюватися.

Тож, формування професійних компетентностей майбутніх викладачів хореографії в умовах педагогічної практики є цілісним, багатограним процесом трансформації теоретичних знань, отриманих у закладі вищої освіти, у практичну площину. Здійснений нами аналіз свідчить, що цей освітній етап є важливою ланкою фахової підготовки, де ефективно реалізуються психолого-педагогічні, виконавські та балетмейстерські знання.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Таким чином, формування професійних компетентностей викладача хореографії під час педагогічної практики

стає процесом становлення зрілої особистості педагога, здатного орієнтуватися у викликах сучасної освіти. Педагогічна практика надає унікальну можливість майбутнім педагогам перейти від ролі здобувача освіти до ролі активного суб'єкта освітнього процесу; апробації індивідуальних методик навчання задля становлення професійної ідентичності молодого фахівця.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів проблеми формування професійних компетентностей викладача хореографії. На нашу думку, дуже важливим напрямом сьогодні є пошук шляхів формування інклюзивної компетентності майбутніх викладачів хореографії, а також дослідження використання фахівцями арт-терапевтичних технік у роботі з учнями з освітніми потребами.

Список використаних джерел

1. Максименко А. Формування професійних компетенцій майбутніх педагогів-хореографів у процесі вивчення дисципліни «Народно-сценічний танець». *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. Вип. 2(20). Уманський держ. пед. ун-т ім. П. Тичини [голов. ред. І. І. Демченко]. Умань : Візаві. 2019. С. 90–95.
2. Мартиненко О. Формування професійної компетентності майбутніх учителів хореографії в умовах вищого навчального закладу. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2015. № 12. С. 165–174.
3. Пехота О. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій в умовах інтеграції у світовий простір. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб наук. пр. / ред. Л. Л. Тов'язанський, О. Г. Романовський*. Харків : НТУ «ХПІ», 2015. Вип. 42 (46) : матер. міжнар. наук.-практ. конф. : «Ідеї академіка Івана Зязюна у працях його учнів і соратників», 14–15 травня 2015. С. 348–355.
4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 21.02.2026).
5. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 21.02.2026).
6. Ростовська Ю. Теорія і практика формування професійних переконань майбутніх викладачів хореографії: монографія, 2-е вид. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя. 2024. 122 с.
7. Сисоєва С., Соколова І. Теорія і практика вищої освіти : навч. посіб. Маріупольський держ. ун-т, Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2026. 338 с.
8. Словник-довідник з професійної педагогіки / за ред. А. В. Семенової. Одеса: Пальміра. 2006. 221 с.
9. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор. 2007. 640 с.

References

1. Maksymenko, A. (2019). Formuvannia profesiinykh kompetentsii maibutnix pedahohiv-khoreohrafiv u protsesi vyvchennia dystsypliny «Narodno-stsenichniy tanets» [Formation of professional competences of future educators-choreographers in the process of studying the subject «Folk-scenic dance»]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia – Issues of training of a contemporary teacher*, 2 (20), 90-95. Uman: Vizavi [in Ukrainian].
2. Martynenko, O. (2015). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnix vchyteliv khoreohrafii v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu [Formation of professional competence of future teachers of choreography in conditions of a higher educational institution]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia – Issues of training of a contemporary teacher*, 12, 165–174 [in Ukrainian].
3. Piekhota, O. (2015). Pidhotovka maibutnioho vchytelia do vprovadzhennia pedahohichnykh tekhnolohii v umovaakh intehratsii u svitovyi prostir [Preparation of a future teacher for the introduction of pedagogical technologies in the conditions of integration into the world space]. Ed. by Toviazhynskiy, L. L., Romanovskiy, O. G. (2015). *Problemy ta perspektivy formuvannia natsionaloi humanitarno-tekhnichnoi elity: zb. nauk. pr., mater. mizhnar. nauk.-prakt. konf.: «Idei akademika Ivana Ziaziuna u pratsiakh yoho uchniv i soratnykiv» – Problems and prospects of the formation of a national humanitarian-technical elite: gath. scient.-pract. conf.*

«Ideas of academician Ivan Ziaziun in the works of his students and associates». Kharkiv: NTU «KPI», 42 (46), 348–355 [in Ukrainian].

4. Pro Vyshchu Osvitu : Zakon Ukrainy [About Higher Education : The Law of Ukraine] (since 01.07.2014) № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (date of application: 21.02.2026).

5. Pro Osvitu : Zakon Ukrainy [About Education : The Law of Ukraine] (since 05.09.2017) № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (date of application: 21.02.2026).

6. Rostovska, Y. (2024). Teoriia i praktyka formuvannia profesiinykh perekonan mibutnykh vykladachiv khoreohrafii: monohrafiia, 2-e vydannia [Theory and practice of the formation of professional beliefs of future teachers of choreography: monography, 2nd edition]. Nizhyn: Nizhyn Gogol State University [in Ukrainian].

7. Sysoieva, S., Sokolova, I. (2026). Teoriia i praktyka vyshchoi osvity: navch. posibnyk [Theory and practice of higher education: educ. guide]. Mariupolskii derzh. un-t, Kyivskiy un-t im. B. Hrinchenka – Mariupol state university, Kyiv university named after B. Hrinchenko [in Ukrainian].

8. Ed. Semenova, A. V. (2006). Slovnyk-dovidnyk z profesiinoi pedahohiky [Dictionary-guide in professional pedagogy]. Odesa: Palmira [in Ukrainian].

9. Shapar, V. B. (2007). Suchasnyi tumachnyi psykholohichniy slovnyk [Contemporary explanatory psychological dictionary]. Kh.: Prapor [in Ukrainian].

Rostovska Y.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Musical Pedagogy and Choreography
Nizhyn Mykola Gogol State University
rostovskaya.ya@ndu.edu.ua
orcid.org/0000-0002-0910-117X

Maxymenko V.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Musical Pedagogy and Choreography
Nizhyn Mykola Gogol State University
maksimenko.vi@ndu.edu.ua
orcid.org/0000-0002-2265-8781

METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF FORMING OF PROFESSIONAL COMPETENCES OF FUTURE CHOREOGRAPHY TEACHERS IN THE PROCESS OF PEDAGOGICAL PRACTICE

New contemporary challenges in front of the choreographic education in Ukraine require a new approach to the training of choreography teachers in the institutions of higher education. Arises the necessity of forming a cohesive system of professional competences of future educators-choreographers. This issue is diverse and is the subject of active research by Ukrainian scientists. The generalization of different definitions of the notion «competence» provides understanding that this is a dynamic combination of knowledge, abilities, and skills, modes of thought, the capacity of a person to successfully lead professional activity, literacy in a definite field. In scientific-pedagogical resources, an interpretation of the notion of «professional competence of an educator» as an integral quality of a personality that allows a professional to execute pedagogical activity is found. In the sphere of choreographic education, the term «professional competence of a choreography teacher» is understood as the ability of a personality to carry out pedagogical activity, the readiness of a teacher to teach choreography. Nowadays in Ukraine, the orientation of the educational process in higher school is targeted at mastering the system psychologic-pedagogical, professional-methodical, and

humanitarian knowledge by the obtainers; development of their performers' and ballet masters' mastery. The final stage of forming professional competences is pedagogical practice, which prepares obtainers to perform the function of a teacher of choreography by involving them in the main types of the professional activity. During the practice obtainers attend lessons of teachers, analyze the seen and draw conclusions; carry out a part of a class according to the teacher's example; independently plan and carry out classes in their specialty, rehearsals, educational events; perform the staging of choreographic performances. The important task of pedagogical practice is studying the education-methodical maintenance of the educational process, and also performing tasks in pedagogy and psychology. Therefore, pedagogical practice serves as an important means of developing the professional competences of future teachers of choreography, integrating knowledge and skills from psychological-pedagogical, artistic-performing, and ballet master perspectives.

Key words: choreographic education, competences, pedagogical competences, professional competences of a teacher of choreography, practical training, teaching practice.

Отримано редколегією / Received: 26.02.2026

Прорецензовано / Revised: 12.03.2026

Опубліковано / Published: 27.03.2026